

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

A Kaszonyi-hegy – Dédai-erdő (HUHN20045) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve

Kisar
2014.

Ügyfél

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság

Együttműködő partnerek

Szabolcs-Szatmár-Beregi Természet- és Környezetvédelmi
Kulturális Értéktörző Közhasznú Alapítvány

Vezető szakmai koordinátor

Dr. Horváth Róbert

Szakmai koordinátor

Barna Péter

Dr. Magura Tibor

Olajos Péter

Vezető természettudományi szakértő

Dr. Horváth Róbert

Vezető agrárgazdálkodási szakértő

Vadnay Réka

Közreműködő szakértők

Dr. Forgács Zoltán

Juhász Krisztina

Dr. Nagy Antal

Papp Viktor Gábor

© Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2014.

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll.
A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai	5
1.1. Név	5
1.2. Azonosító kód	5
1.3. Kiterjedés	5
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	5
1.4.1. Jelölő élőhelyek	5
1.4.2. Jelölő fajok	5
1.5. Érintett települések	5
1.6. Egyéb védettségi kategóriák	6
1.7. Tervezési és egyéb előírások	6
1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv	6
1.7.2. Településrendezési eszközök	6
1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek	6
1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek	6
1.7.5. Halgazdálkodási tervek	7
1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv	7
1.7.7. Egyéb tervek	7
2. Veszélyeztető tényezők	8
3. Kezelési feladatok meghatározása	13
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	13
3.2. Kezelési javaslatok	13
3.2.1. Élőhelyek kezelése	14
3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés	31
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	32
3.2.4. Kutatás, monitorozás	33
3.2.5. Mellékletek	33
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében	35
3.3.1. Agrártámogatások	36
3.3.2. Pályázatok	38
3.3.3. Egyéb	38
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	38
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	38
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	39
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	40

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Kaszonyi-hegy – Dédai-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjTT)

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUHN20045

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	1326,58 ha.

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek

- 6210 – Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*)
- 6240* – Szubpannon sztyeppék
- 6440 – *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei
- 6510 – Sík és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)
- 91F0 – Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*)
- 91G0* – Pannon gyertyános tölgyesek *Quercus petraea*val és *Carpinus betulusszal*
- 91I0* – Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.)

A Natura 2000 adatlapon (SDF) nem szereplő, de a fenntartási tervet megalapozó felmérések során előkerült közösségi jelentőségű élőhely:

- 91M0 – Pannon cseres-tölgyesek

*: kiemelt jelentőségű élőhelytípus.

1.4.2. Jelölő fajok

- Sokbordás futrinka (*Carabus hampei*)
- Erdélyi avarszöcske (*Pholidoptera transsylvanica*)
- Nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)
- Vöröslábú hegyisáska (*Odontopodisma rubripes*)
- Stys tarsza (*Isophya stysi*)

1.5. Érintett települések

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye: Barabás, Beregdaróc

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletet (a továbbiakban:

KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Országos jelentőségű védett természeti területek: A tervezési terület a Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzettel /4/1982. (XI.20.) OKTH rendelkezés A Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet létesítéséről; teljes kiterjedés: 21891,7 ha/ van átfedésben.

A tervezési terület 147,4 ha-on érinti a Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Területet (Törzskönyvi szám: 244/TT/91; kiterjedése: 156,74 ha).

A tervezési terület része a Dédai-erdő Erdőrezervátum (Törzskönyvi szám: ER-20 (HU); magterülete: 19,7 ha, védőzóna: 52.3 ha). Az erdőrezervátum a tervezési területen teljes kiterjedésével (72 hektárral) van jelen.

Egyéb érintett Natura 2000 terület: A tervezési területből 1302,2 ha a Szatmár-Bereg Különleges madárvédelmi területtel (HUHN10001) van átfedésben.

A terület az Országos Ökológiai Hálózat övezetébe tartozik, magterület övezetben (100%).

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv(ek)

A környezetvédelmi és vízügyi miniszter 3/2010. (II. 11.) KvVM rendelete a Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Terület létesítéséről szóló 15/1991. (XII. 24.) KTM rendelet módosításáról. A Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Terület kezelési tervét a 2. melléklet tartalmazza.

1.7.2. Településrendezési eszközök

- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 19/2011. (XII. 1.) önkormányzati rendelete Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területrendezési tervéről.
- Barabás településrendezési terve 67/2004. (VII. 15) KT. rendelet.
- Beregdaróc településrendezési terve 8/2002. (X.9) KT. rendelet, továbbá annak 9/2012. (VII.24.) számú módosítása.

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

Körzeti erdőterv: Rétköz-Beregi Körzet Körzeti Erdőterve (Ügyiratszám: 11949/14//2011.). Érvényes: 2013.01.01-2022.12.31.

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

Megyei (körzeti) szinten: Szabolcs-Szatmár-beregi apróvadas vadgazdálkodási körzet terve, érvényes 2017-ig.

Bockerek Vadásztársaság (15-853110-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2006. december 15. Jóváhagyta: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A tervezési területen nyilvántartásba vett halgazdálkodási vízterület nincs, halgazdálkodási terv nem vonatkozik rá.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

A Felső-Tisza vízgyűjtő-gazdálkodási terve. Közreadta a FETIKÖVIZIG és a Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, 2010. áprilisában. Esedékes felülvizsgálat éve: 2015.

1.7.7. Egyéb tervek

Egyéb terv a tervezési területre nem vonatkozik.

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H = nagy, M = közepes, L=kis)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A03.01	intenzív, vagy intenzívebb kaszálás	L	5	6440- <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei: A jelölő élőhelyre kifejezetten káros hatással van a túl gyakori, nehéz gépekkel végzett alacsony sarjúval visszahagyott kaszálás. Stys tarsza (<i>Isophya stysi</i>), nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): A túl korai kaszálás a Stys tarsza még röpképtelen egyedeinek döntő többségét elpusztítja. A nagy tűzlepke szempontjából káros a túl gyakori kaszálás, hiszen mind tápnövényeit a különböző lórom fajokat (<i>Rumex</i> spp.), mind a táplálékát nyújtó virágos növényeket veszélyezteti.
A03.03	kaszálás felhagyása/hiánya	M	30	6440- <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei: A kaszálás és/vagy a legeltetés felhagyásával a terület természetes szukcessziójának előrehaladásával becserjésedik, amely együtt jár az eredeti jelölő élőhely megszűnésével. A terület kaszálásának hiányában az avar-felhalmozódás következtében a földterület tápanyagszintje megnő, ami a gyeperősödéséhez, az élőhely átalakulásához, leromlásához vezet. Hatására a kökény (<i>Prunus spinosa</i>), az egybibés galagonya (<i>Crataegus monogyna</i>) és a gyepürózsa (<i>Rosa canina</i>) előretörése várható. Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): Az élőhely kezelésnek megszűnésével a szukcesszió előrehalad, amely a nagy tűzlepke számára kedvezőtlen változás. Hatására az állományok eltűnnek. A nagy tűzlepke élőhelyeinek megőrzése szempontjából fontos a rendszeres, de nem túl gyakori kaszálás.
A04.01	intenzív legeltetés	M	20	Stys tarsza (<i>Isophya stysi</i>): A legeltetés, főként az intenzív legeltetés kifejezetten káros a jelölő faj szempontjából.
A10.01	sővény, bozót, cserje eltávolítása	M	25	Erdélyi avarszöcske (<i>Pholidoptera transsylvanica</i>), vöröslábú hegyisáska (<i>Odontopodisma rubripes</i>): A két jelölőfaj szempontjából az erdőszéli és nyiladékok, valamint a különböző gyepterületeken jelenlevő cserjések-bozótosok tényleges, vagy potenciális élőhelyként szolgálnak. Ezekon a területeken a cserjések-bozótosok teljes eltávolítása megszünteti a fajok tényleges és potenciális élőhelyeit.

B01.02	beerdősítés/fásítás idegenhonos fafajokkal	H	50	91F0-Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>); 91G0*-Pannon gyertyános tölgyesek <i>Quercus petraeával</i> és <i>Carpinus betulusszal</i> : Az amerikai kőris (<i>Fraxinus pennsylvanica</i>), és az akác (<i>Robinia pseudo-acacia</i>) további térnyerése a tervezési terület erdőállományaiban veszélyeztetheti a jelölő élőhelyek kiterjedésének jelenlegi méretét.
B07	egyéb erdészeti tevékenység	H	50	91F0-Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>); 91G0*-Pannon gyertyános tölgyesek <i>Quercus petraeával</i> és <i>Carpinus betulusszal</i> : A jelölő élőhelyeket veszélyezteti a lékes felújítások túlzott mértékű megvalósítása, valamint az erdőbelső túlzottan megbontó, az aljnövényzetet is károsító hatása. Szintén veszélyezteti a jelölő élőhelyeket a nem megfelelő felújítási módok alkalmazása, a közelítés időpontjának hibás megválasztása és annak aljnövényzet károsító hatása. Sokbordás futrinka (<i>Carabus hampei</i>): A sokbordás futrinka (<i>Carabus hampei</i>) hazai - vélhetően- legerősebb állománya a Kaszonyi-hegy akácós erdőtagjaiban található.
G05	egyéb emberi jelenlét és zavarás	L	1	6240*-Szubpannon sztyeppék: Az őszi időszakban (augusztus-október) madárvonuláskutató tábor rendeznek (nem minden évben). Ekkor iskolás csoportok (50-100 fő) is jelen lehetnek a területen, főként a keleti bányaterület melletti épületek környékén. A jelenlétnek nincs, vagy csupán csekély hatása van a jelölő élőhelyre, mivel a résztvevők a burkolt utakat használják.
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	M	75	6210-Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>); 6240*-Szubpannon sztyeppék; 6440- <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei; 91F0-Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>); 91G0*-Pannon gyertyános tölgyesek <i>Quercus petraeával</i> és <i>Carpinus betulusszal</i> ; 91I0*-Euro-szibériai erdőssztyeppetölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.): A nyíltabb jelölő élőhelyeken /6210-Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>); 6240*-Szubpannon sztyeppék (6240*), 6440-Folyóvölgyek <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei/ főleg az akác (<i>Robinia pseudo-acacia</i>) terjedése jelent gondot, de néhol felbukkan a közönséges selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>) is. Kaszálóréteken /6440- <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei/ főleg gyalogakác (<i>Amorpha fruticosa</i>) és kisebb számban amerikai kőris (<i>Fraxinus pennsylvanica</i>) van jelen veszélyes egyszámban, továbbá néhol megjelennek a

				japánkeserűfű fajok (<i>Reynoutria</i> spp.) és az aranyvesző fajok (<i>Solidago</i> spp) is. Erdősült élőhelyeken /91F0-Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>); 91G0*-Pannon gyertyános tölgyesek <i>Quercus petraea</i>ával és <i>Carpinus betulusszal</i>/ helyenként terjedőben van az amerikai kőris (<i>Fraxinus pennsylvanica</i>), illetve megjelent a gyalogakác (<i>Amorpha fruticosa</i>) is. A fehér akác (<i>Robinia pseudo-acacia</i>) és az amerikai kőris (<i>Fraxinus pennsylvanica</i>) egyedek bizonyos helyeken teljes erdőrészek szintjén is jelen vannak. A tervezési terület erdőssztyepp-tölgyeseit /91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.)/ a fehér akác (<i>Robinia pseudo-acacia</i>) előretörése veszélyezteti leginkább. Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): A nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>) élőhelyén bekövetkező bolygatások, vagy a kezelések (kaszálás, legeltetés) elmaradásának hatására inváziós fajok jelenhetnek meg, amelyek átveszik a helyet a jelölő faj tápnövényeitől és az egyéb nektárforrásnak számító virágos növényektől.
K02.01	fajösszetétel változás, szukcesszió	M	85	6210-Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>), 6240*-Szubpannon sztyeppék, 6440-<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei: A Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210) és a Szubpannon sztyeppék (6240*) jelölő élőhelyek nagy része cserjésedik. Az élőhelyek kívánatos képe hosszú távon csak természetvédelmi kezelésekkel tartható fenn (kézi kaszálás és cserjeirtás). A <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) jelölő élőhelyek helyenként cserjésedhetnek, amely szukcessziós folyamat megállítása kívánatos, kiváltképp, ha a cserjésedés az inváziós gyalogakác (<i>Amorpha fruticosa</i>) terjedésével történik. Mind a három jelölő élőhely hajlamos gyomosodásra a bolygatott (pl. cserjeirtott) területen. Stys tarsza (<i>Isophya stysi</i>), nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>), erdélyi avarszőcske (<i>Pholidoptera transsylvanica</i>), vöröslábú hegyisáska (<i>Odontopodisma rubripes</i>): A Stys tarsza (<i>Isophya stysi</i>), erdélyi avarszőcske (<i>Pholidoptera transsylvanica</i>), vöröslábú hegyisáska (<i>Odontopodisma rubripes</i>). a gyepek cserjéseinek záródásával eltűnik a területről. A nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>) élőhelyei a szukcesszió előrehaladásával degradálódhatnak, a faj tápnövényei, a különböző lórom fajok (<i>Rumex</i> ssp.), illetve a nektárforrásnak számító egyéb virágos növények gyakorisága lecsökkenhet, beszűkítve és megszüntetve e fajok jelenlegi és potenciális élőhelyeit.

M01.02	aszály és csapadékmennyiség csökkenés	M	100	6440-<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei; 91F0-Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>); 91G0*-Pannon gyertyános tölgyesek <i>Quercus petraea</i>val és <i>Carpinus betulusszal</i>: A szárazodás és a térségi vízhiány (aszály és vízrendezés) jelentősen veszélyezteti a kaszálórétet és az erdőszült területeket. Vöröslábú hegyisáska (<i>Odontopodisma rubripes</i>), Stys tarsza (<i>Isophya stysi</i>), erdélyi avarszöcske (<i>Pholidoptera transsylvanica</i>), nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): A vöröslábú hegyisáska (<i>Odontopodisma rubripes</i>), Stys tarsza (<i>Isophya stysi</i>), erdélyi avarszöcske (<i>Pholidoptera transsylvanica</i>) érzékenyen reagál környezetének szárazodására, számukra rendkívül fontos az optimális mikroklíma folyamatossága. A nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>) élőhelyei a területen a regionális tendenciákhoz hasonlóan szárazodnak.
Kód	A területre kívülről ható veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H = nagy, M = közepes, L=kis)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A07	biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata	L	10	6440-<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei: A szántókhoz és gyümölcsösökhöz közeli állományok esetében környezeti terhelést jelenthet a vegyszerbemosódás. Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>), vöröslábú hegyisáska (<i>Odontopodisma rubripes</i>): A nagy tűzlepke tényleges és potenciális élőhelyei között mezőgazdasági hasznosítású parcellákhoz közeli, vagy azokkal érintkező területek is találhatóak a tervezési területen belül. Itt tápnövényei, a különböző lórom fajok (<i>Rumex</i> ssp.), illetve a nektárforrásnak számító egyéb virágos növények közvetlen érintkezéssel, vagy a gyökereken keresztül felszívódva bejuthatnak e növényekbe, ahol az egyedek különböző fejlődési alakjait elpusztíthatják (főként a különböző növényvédő szerek és műtrágyák). A nagy tűzlepke hernyói nem fogyasztják tápnövényének vegyszerrel és porral szennyezett leveleit. Ezen túl közvetetten veszélybe kerülhet a faj fejlődésmenete bizonyos szimbiózisban élő hangyafajok (<i>Mirmica rubra</i>, <i>Lasius niger</i>) kemikáliák általi pusztulása révén. A vöröslábú hegyisáska egyes állományai a mezőgazdaságilag művelt területek melletti szegélyeken élnek, itt a gazdálkodásban alkalmazott kemikáliák negatív hatással lehetnek az állományokra.

F03.01.01	vadak károkozás (túltartott vadállomány)	M	50	91F0-Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>); 91G0*-Pannon gyertyános tölgyesek <i>Quercus petraea</i> val és <i>Carpinus betulusszal</i> : A túltartott és a szórókkal mesterségesen a jelölő élőhelyekre vonzott nagyvad-fajok fokozott taposása és trágya-terhelése veszélyeztetheti a jelölő élőhely természetességét, ugyanis degradációt idézhet elő. A természetes erdődinamikát, természetes erdőfelújulást, vagy természetközeli felújítást a jelenlegi vadlétszám kérdéssé teszi.
Kód	Jövőbeli valószínűsíthető veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H = nagy, M = közepes, L=kis)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A02.03	gyepterület átalakítása szántóvá	L	1	6440- <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei: Néhol a beszántás veszélyeztetheti a jelölő élőhelyeket.
C01.04.01	bányászat külszíni fejtéssel	M	5	6210-Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>); 91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.): A kőbánya rekultivációja vagy esetleges további használata érzékenyen érintheti és károsíthatja az élőhelyeket.
J03.02	élőhelyi-összeköttetések (konnectivitás) csökkenése emberi hatásra	M	5	6210-Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>); 6240*-Szubpannon sztyeppék: A két jelölő élőhely csak apró mozaikokként vannak jelen a tervezési területen, így a feldarabolódott, elszigetelődő állományok veszélyeztetettek.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Általános célkitűzések:

A Kaszonyi-hegy, Dédai-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területtel nyilvánításakor az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikkének (4) bekezdése alapján a terület természetvédelmi célkitűzései meghatározásra kerültek, valamint kijelölésre kerültek egyes meghatározó értékek, amelyeket a kezelés során prioritásként kell kezelni.

A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapján találhatóak.

A természetvédelmi célállapot és célkitűzések:

A tervezési terület természetvédelmi célkitűzése a jelölő élőhelyek /Meszes alapközetű, féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210); a Szubpannon sztyeppék (6240*); a *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440); a Sík és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) (6510); a Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*) (91F0); a Pannon gyertyános tölgyesek *Quercus petraea*val és *Carpinus betulus*szal (91G0*) és az Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.) (91I0*)/ jelenlegi kiterjedésének fenntartása, valamint természetességének megőrzése és/vagy növelése.

A jelölő élőhelyek megőrzésén túl a jelölő és a közösségi jelentőségű fajok állományainak megőrzése szintén fontos feladat. A közösségi jelentőségű fajok helyi állományainak egyedszám növelése, illetve élőhelyeik térbeli kiterjesztése természetvédelmi szempontból kívánatos lenne.

A terület legfontosabb jelölő faja a sokbordás futrinka (*Carabus hampei*), melynek jelenlegi ismereteink szerint a tervezési területen él hazánkban a legerősebb populációja. Ennek a populációnak a megőrzése rendkívül fontos természetvédelmi feladat. A swzítén jelölő vöröslábú hegyisáska (*Odontopodisma rubripes*) és a Stys-tarsza (*Isophya stysi*), valamint az erdélyi avarszöcske (*Pholidoptera transsylvanica*) és a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) helyi állományainak fenntartása szintén fontos a magyarországi populációk megőrzése szempontjából. A terület holtfában gazdag erdőségeihez kötődik a közösségi jelentőségű nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*) és a nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), így ezek az élőhelyek megőrzése e fajok szempontjából is fontos. A közösségi jelentőségű vöröshasú unka (*Bombina bombina*) és a dunai tarajosgötte (*Triturus dobrogicus*) az állóvizekhez, míg a sűrű csetkák (*Eleocharis carniolica*) kifejezetten az időszakos vízállásokhoz kötődik.

A terület további természetvédelmi célkitűzése a jelölő élőhelyek megőrzése és állapotuk javítása a vízgazdálkodáshoz, a gyepgazdálkodáshoz és az erdőgazdálkodáshoz köthető intézkedések révén biztosítható. A vízgazdálkodás tekintetében a jelölő fajok és élőhelyek fennmaradása érdekében fontos a csatornák esetleges kotrásának időben és térbeli szakaszolása.

A megfelelő gyepgazdálkodást a legeltetés és/vagy a természetvédelmi szempontból kívánatos idejű és módú kaszálás tudja biztosítani.

3.2. Kezelési javaslatok

A Natura 2000 területre vonatkozó természetvédelmi célkitűzések eléréséhez a terület egyes részei eltérő kezelést igényelnek, figyelembe véve az ott előforduló élőhelyeket, fajokat, és az ott jellemző gazdálkodási formákat. A kezelési, fenntartási, és részben az

élőhelyrekonstrukciós és fejlesztési javaslatokat ezért a Natura 2000 terület egyes lehatárolt részegységeire, az úgynevezett kezelési egységek (KE) vonatkozóan rendszerezi a fenntartási terv (a kezelési egységek térbeli elhelyezkedését a 3.2.5. melléklet térképei mutatják be). Az egyes kezelési egységekre nem vonatkoztatható élőhelyrekonstrukciós, fajvédelmi, kutatási és monitorozási javaslatokat a 3.2.2. - 3.2.4. fejezetben tárgyalja a fenntartási terv.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

3.2.1.1. A terület egészére vonatkozó általános kezelési javaslatok

A jelölő élőhelyek fenntartása csak a megfelelő kezeléssel érhető el. A Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepes és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210) és a Szubpannon sztyeppék (6240*) élőhelyek esetében a megfelelő kezelést az évenkénti kétszeri kaszálás jelenti. A *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) élőhelyek esetében a hasznosítást kaszálással és/vagy legeltetéssel szükséges megoldani. Az erdőgazdálkodás tekintetében a keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*) (91F0) és a pannon gyertyános tölgyesek *Quercus petraea*val és *Carpinus betulus*szal (91G0*) jelölő élőhelyek megőrzésére irányuló intézkedések az inváziós és termőhely-idegen fajok visszaszorítása, az erdei aljnövényzet védelme, valamint a megfelelő elegyarány és a területen lévő holtfa mennyiségének biztosításában rejlik. A terület holtfában gazdag erdőségeihez kötődik a közösségi jelentőségű nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*) és a nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), így ezen élőhelyek megőrzése e két faj védelmét is szolgálja.

A területen kívánatos a természetes felújítási módok (pl. fokozatos felújító vágás) gyakorlása. A jelenleg alkalmazott mikrotarvágós foltok alkalmazása sok esetben túlságosan megbontja és ligetessé változtatja az erdőt, teret adva így az inváziós fásszárúaknak. A nevelővágások során az odvas, hasadt törzsű fákat nem szabadna kivágni, továbbá a fekvő és az álló holtfát is jelentős mennyiségben vissza kellene hagyni az erdőben. A lékes felújító vágást, vagy bontóvágást csak igen korlátozott kiterjedésben kellene alkalmazni, hogy ne billenjen a fiatal erdők felé a korosztálytábla. Idős, öreg erdő már gyakorlatilag alig van, azoknak minimum 70%-át meg kellene őrizni mindaddig, amíg el nem érik a 120 évet. A kocsányos tölgy (*Quercus robur*) és a magyar kőris (*Fraxinus angustifolia* subsp. *pannonica*) állományok biológiai kora ezt a kort messze túlhaladják, s ettől kezdve lehetne megkezdeni a felújító vágásokat. Ez a kivárási idő biztosítaná ekkorra azt, hogy a korosabb erdőállományok területaránya is kedvezővé váljon.

Az erdőfelújítások és az erdőszerkezet-átalakítások során törekedni kellene minél több, a termőhelynek megfelelő őshonos fa- és cserjefaj megővésére és pótlására. Az elegy fafajok megővését csak vadkárrelhárító kerítésekkel lehet megoldani. A kerítést mindaddig nem szabad elbontani, amíg az erdőfelújítás érzékeny fafajait nem veszélyeztetni a trófeás vad csúcshajtás rágása és kéreghántása sem.

Néhány intenzíven terjedő fafaj /pl. fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*)/ erőteljesen terjed a területen. Ezeket a fajokat a fiatalosok ápolása során és a nevelővágások alkalmával kíméletlenül gyéríteni kellene. Az intenzíven terjedő fafajok további megerősödése a természetes felújítási módok alkalmazását fogja ellehetetleníteni idővel, ami óriási problémát okoz (pl. mikrotarvágásban fehér akácok fejlődik).

A Kaszonyi-hegyen található Pannon cseres-tölgyesek (91M0) és Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.) (91I0*) állományok unikálisak a térségben. Megőrzésük a természetvédelem számára fontos feladat.

A hegylábi és a hegyen található akácos állományok paradox módon a terület entomológiailag legértékesebb területei. Ezek a más tekintetben szegényes élőhelyek adnak otthon a sokbordás futrinka (*Carabus hampei*) –jelenlegi ismereteink szerinti– legsűrűbb hazai állományának.

Ezen állományok hosszú távú (50-80 év alatt végrehajtott) fafajcseréje indokolt, hiszen természetvédelmi szempontból kívánatos egy-egy terület lehetőleg eredeti képben történő bemutatása. A fafajcseréje azonban a sokbordás futrinka (*Carabus hampei*) megőrzése mellett csak állandó idős állományok borítása mellett valósulhat meg.

A fenti intézkedések a jelölő, közösségi jelentőségű értékeken túl a területen jelenlévő egyéb a természetvédelem számára fontos fajok /pl. fekete gólya (*Ciconia nigra*), keresztes vipera (*Vipera berus*), tavaszi tőzike (*Leucojum vernum*)/ megőrzését is segítik.

3.2.1.2. Kezelési egységek – KE

A kezelési javaslatok esetében élesen el kell választani a kötelező jellegű, jogszabályban előírt korlátozásokat, illetve az önkéntes vállalásokat. A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

A Kaszonyi-hegy – Dédai-erdő Natura 2000 területen az előforduló élőhelyek, fontosabb fajok és gazdálkodási módok alapján 10 kezelési egység lehatárolása indokolt, amelyek térképi megjelenítését a 3.2.5 mellékletek fejezet mutatja be. A kezelési egységek lehatárolása a 2014-ben tapasztalt természeti adottságok alapján történt, 1:10.000 alapléptékben. A térképi lehatárolás léptékét figyelembe véve a kezelési egységek határai (különösen nem mesterséges vonalat, pl. szántó, csatorna határ követő egységek esetén) nem szigorúan véve rögzítettek, hanem 10-20 méteres átmeneti sávban értelmezhetőek. A kezelések, beavatkozások gyakorlati tervezésénél emellett figyelembe szükséges venni, hogy a természeti adottságok, élőhelyek spontán változásai miatt a kezelési egységek egymáshoz viszonyított határai megváltozhatnak. A fentiek alapján tehát a kezelési egységek térbeli lehatárolása a fenntartási terv gyakorlati átültetése esetén áttekinthető, iránymutató jellegű információnak tekintendő, aminek pontosítását magán a területen, az adott időszak aktuális állapotának megfelelően kell elvégezni.

KE-1 kezelési egység

(1) Meghatározása: A tervezési terület északi felén elhelyezkedő, a Kaszonyi-hegy változatos módon becserjésedett területe, kisebb facsoportokkal, erdősülő foltokkal. Apró mozaikokon lejtősztyepp jellegű, részben cserjeirtással rehabilitált terület található. Egyes részei a cserjeirtás utáni regenerálódó stádiumban vannak. Ide tartozik a tervezési terület két jelölő élőhelye /a Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210), valamint a Szubpannon sztyeppék (6240*)/ is. A kezelési egység jelölő élőhelyeit a területileg illetékes nemzeti park munkatársai kezelik, évi kétszeri kézi kaszálással.

A kezelési egység teljes egészében a Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Területen belül helyezkedik el.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Köves talajú lejtősztyeppék (H3a); Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b); Jellegtelen üde gyepek (OB)
- Natura 2000 élőhelyek: Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210); Szubpannon sztyeppék (6240*)

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok

A terület jelölő élőhelyének hosszú távú fenntartása a kíméletes, évenkénti kétszeri kaszálással oldható meg. Kerülni kell a terület teljes cserjeirtását, mivel az megszünteti a vöröslábú hegyisáska (*Odontopodisma rubripes*) és az erdélyi avarszöcske (*Pholidoptera transsylvanica*) kezelési egységen belüli állományait. A helyenként (főként a terület szélein) megjelenő fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) visszaszorítása indokolt.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelező előírások és korlátozások

A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

A kezelési egység Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Terület területére eső részén kötelező előírásként a természet védelméről szóló 1996 évi LIII törvény megfelelő előírásait szükséges alapul venni.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- Fogasolás nem megengedett. (GY09)
- Tárcsázás nem megengedett. (GY10)
- Hengerezés nem megengedett. (GY11)
- Gyepszellőztetés nem megengedett. (GY12)
- Kiszántás nem megengedett. (GY13)
- Tüzpászták létesítése nem megengedett. (GY15)
- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás. (GY22)
- A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet. (GY24)
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szortan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28 közötti időszakban lehetséges. (GY29)
- Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni. (GY34)
- Legeltetési sűrűség 0,2-1,0 állategység/ha. (GY41)
- Legeltethető állatfaj: juh. (GY68)
- Kaszálás június 30. után lehetséges. (GY73)
- A gyepet évente legfeljebb kétszer lehet kaszálni. (GY82)
- A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos. (GY116)
- Kézzelel történő kaszálás. (GY126)

- A területen szóró, vadetető, sózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó létesítése tilos. (VA03)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Javasolt a területileg illetékes nemzeti park élőhely-rekonstrukciós munkáinak folytatása.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A területen erdőtelepítés nem javasolt.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egység legfontosabb értéke a meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210), valamint a szubpannon sztyeppék (6240*) jelölő élőhelyek, melyek fenntartása azok helyes kezelésükkel érhető el. Fontos a gyepterület hasznosítása, melynek módja optimális esetben az évenként kétszer végzett, kézi kaszálás, illetve a megjelenő fásszárúak eltávolítása, vagyis a növényzet záródásának megelőzése. A széleken, vagy a területen kisebb csoportokban elhelyezkedő cserjések megőrzésére a jelölő fajok érdekében /vöröslábú hegyisáska (*Odontopodisma rubripes*), erdélyi avarszöcske (*Pholidoptera transsylvanica*)/ törekedni kell. A nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) szempontjából a gyepterületek megfelelő kezelése, a cserjésedés megakadályozása, a területek szukcessziójának megállítása a kívánatos fajvédelmi intézkedés. A kaszátlanul hagyott területrészekben a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) áttelelése is biztosított. A terület gépi kaszálása is elfogadható kezelési módszer lenne, azonban a terület fekvése ezt nem teszi lehetővé. A juhokkal történő terület legeltetése is elfogadható kezelési mód. Ebben az esetben fontos, hogy a legelő állatok létszáma ne lépje túl az egy állategység/hektárt. A terület avarosodását megakadályozó égetést mellőzni szükséges. A bányaművelés folytatása, a bányatelek bővítése nem támogatható, mivel eredményként sérülnének és megszűnnének a kezelési egységbe eső jelölő élőhelyek. A terület peremén jelenlevő fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) visszaszorítása vegyszeres kezeléssel indokolt.

KE-2 kezelési egység

(1) Meghatározása: Ebbe a kezelési egységbe tartozik a tervezési terület egészén (főként a középső részein) megtalálható *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétegei (6440) elnevezésű jelölő gyepek élőhelyek. A gyepeket legeltetik és/vagy kaszálják. A terület egyes részein cserjésedés figyelhető meg, melynek mértéke eltérő. Egyes, kisebb foltokban a spontán erősülés is megfigyelhető. Ide tartozik néhány mélyebb fekvésű terület magassásos-harmatkákás és nádas állománya is. A kezelési egység egyes részein jelentős számú réti iszalag (*Clematis integrifolia*) állomány található. A gyepek helyenként fákkal és cserjékkel tagoltak. Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a gyepeket átszelő csatornák, földutak és a szilárdított útburkolatok, valamint az őket kísérő fasorok, facsoportok, erdősávok és út menti cserjesávok is. Kis részük országos jelentőségű védett terület, a Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet és a Kaszonyi-hegy Természetvédelmi terület része.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Mocsárrétek (D34); Fáslegelők, fás kaszálók, legelőerdők, gesztenyeligetek (P45); Nem zombékoló mocsárrétek (B5); Jellegtelen üde gyepek (OB); Üde és nedves cserjések (P2a); Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b); Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű fajok uralta állományok (P2c); Akácültetvények (S1); Nem őshonos fajok spontán állományai (S6); Nem őshonos fajok facsoportok, erdősávok és fasorok

(S7); Fragmentális mocsári és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál (BA); Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA); Út és vasúthálózat (U11)

- Natura 2000 élőhelyek: *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440)

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok

Mezőgazdaság: A terület jelölő élőhelyének hosszú távú fenntartása a kíméletes kaszálással és/vagy legeltetéssel oldható meg. A területen jelenlevő inváziós fásszárúak irtása javasolt.

Vízgazdálkodás: A területen található csatornák kotrását térben és időben szakaszosan indokolt végezni. A csatornákat kísérő cserjesávokat lehetőség szerint meg kell őrizni. A csatornák vízviSSzatartása indokolt lehet.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelező előírások és korlátozások

A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

A kezelési egység Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Terület és a Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet területére eső részén kötelező előírásként a természet védelméről szóló 1996 évi LIII törvény megfelelő előírásait szükséges alapul venni.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- Felülvetés nem megengedett. (GY01)
- Fogasolás nem megengedett. (GY09)
- Tárcsázás nem megengedett. (GY10)
- Hengerezés nem megengedett. (GY11)
- Gyepszellőztetés nem megengedett. (GY12)
- Kiszántás nem megengedett. (GY13)
- Tüzpáaszták létesítése nem megengedett. (GY15)
- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos. (GY14)
- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás. (GY22)
- A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet. (GY24)
- Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező. (GY26)
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28 közötti időszakban lehetséges. (GY29)
- A gyepterületen előforduló őshonos hagyasfák, hagyasfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok eltávolítása nem megengedett. (GY33)
- Legeltetési sűrűség 0,2-1,0 állategység/ha. (GY41)
- Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal. (GY59)
- Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék. (GY67)
- Legeltethető állatfaj: juh. (GY68)
- Évente az időjárási viszonyoknak és a gyep állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása. (GY79)
- A gyepek kaszálása, szárzúzása esetén minimum 10 cm-es fűtarló biztosítása. (GY92)
- 10-15% kaszátlan terület meghagyása parcellánként. (GY94)

- A kaszátlan területet kaszálásonként más helyen kell kialakítani. (GY98)
- A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja október 1. (GY111)
- A terület max. 30%-a kezelhető tisztító kaszálással. (GY113)
- A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos. (GY116)
- November 1. és február 15. között lehet nádaratást folytatni, a mindenkori időjárási is talajviszonyok figyelembevételével. (V45)
- Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)

(5) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

A kezelési egység területén az erősen cserjésedett gyepek cserjeirtása kíméletes módszerekkel javasolt. A kezelési egység területén javasolt a teresztris nád eltávolítása.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén erdőtelepítés nem javasolható.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egység legfontosabb értéke a *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) jelölő élőhelyek, melyek fenntartása azok helyes kezelésével érhető el. Fontos a gyepterületek hasznosítása, melynek módja optimális esetben a legeltetés és/vagy kaszálás. A terület az adott évek függvényében megkívánhatja az őszi tisztítókaszálást is. A tervezési területen jelenlevő táj- és termőhely-honos fasorok, facsoportok, cserjesávok megőrzése, az idegenhonos fa- és cserjefajok cseréje a kezelési egység természetességének és mozaikosságának záloga. Az erdőszülő foltokban és környezetükben különösen fontos az inváziós fajok visszaszorítása. Ezekben a helyeken az őshonos fák felnövekedésének segítése kívánatos. A mélyebben fekvő magassásos-harmatkákás állományok megőrzése növeli a kezelési egység sokszínűségét és mozaikosságát, a teresztris nád őszi, vagy téli vágással történő visszaszorítása viszont kívánatos lenne. A cserjésedett foltok megőrzésére a törekedni kell a vöröslábú hegyisáska (*Odontopodisma rubripes*) megőrzése érdekében. Az erdélyi avarszöcske (*Pholidoptera transsylvanica*) és a Stys tarsza (*Isophya stysi*) megőrzésének érdekében szükséges a július 15. utáni kaszálás, azonban ez nem vonatkoztatható az egész kezelési egységre, így a gazdálkodás megkönnyítése érdekében a területileg illetékes nemzeti parkkal egyeztetett kaszálási terv készítését javasoljuk. Az erdélyi avarszöcske (*Pholidoptera transsylvanica*) rosszul reagál a taposásra, ezért védelme érdekében legeltetési terv készítését javasoljuk. A nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) szempontjából a gyepterületek megfelelő kezelése, a cserjésedés megakadályozása, a területek szukcessziójának megállítása a kívánatos fajvédelmi intézkedés. A kaszátlanul hagyott területrészekben a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) áttelelése is biztosított. A korosabb kocsányos tölgyek (*Quercus robur*) megőrzésével a nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) és nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*) helyi állományainak fennmaradása segíthető. A területen található csatornák kotrását a vöröshasú unka (*Bombina bombina*) és a dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*) védelme érdekében térben és időben szakaszosan indokolt végezni. A terület csatornáinak vízvisszatartása kedvező hatással lenne a jelölő élőhelyekre is. A dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*) szárazföldi élőhelyeinek tekintetében a kíméletes erdészeti beavatkozások és az inváziós fajok előretörésének megakadályozása fontos feladat. A csatornákat kísérő cserjesávokat a vöröslábú hegyisáska (*Odontopodisma rubripes*) és az erdélyi avarszöcske (*Pholidoptera transsylvanica*) védelme érdekében lehetőség szerint meg kell őrizni. A terület avarosodását megakadályozó égetést mellőzni szükséges.

KE-3 kezelési egység

(1) Meghatározása: A kezelési egységbe tartoznak a jelölő gyepeken kívüli, a tervezési terület egészén, kisebb foltokban elhelyezkedő füves élőhelyek, melyek általában üde, jellegtelen foltként vannak jelen a tervezési területen. A gyepek néhány helyen erősen cserjésednek, míg máshol bolygatottak. A bolygatott helyeken leginkább gyalogakác (*Amorha fruticosa*), néhol selyemkóró (*Asclepias syriaca*) és japánkeserűfű (*Reynoutria* spp.) is előfordul. Néhány mélyedésben lévő részben magassásos-harmatkákás folt is előfordul. A kezelési egység kis részben a Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Területen belül helyezkedik el.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Jellegtelen üde gyepek (OB); Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC); Lágyszárú özönfajok állományai (OD); Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b); Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű fajok uralta állományok (P2c); Telephelyek, roncsterületek és hulladéklerakók (U4); Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA); Nem őshonos fafajú facsoportok, erdősávok és fasorok (S7); Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves, mocsári-vízparti növényzet (B2); Nem zsombékoló magassásrétek (B5); Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások (B1a)
- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodás kötődő általános kezelési javaslatok

Mezőgazdaság: A kezelési egység jellegtelen üde gyepein az inváziós fasszárúak előretörését meg kell akadályozni. Ez a gyakorlatban legeltetéssel, vagy kaszálással oldható meg.

Erdészet: A területen a táj- és a termőhelyhonos erdőtelepítés támogatható, illetve a természetes szukcesszió előrehaladása segíthető.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelező előírások és korlátozások

A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

A kezelési egység Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Terület területére eső részén kötelező előírásként a természet védelméről szóló 1996 évi LIII törvény megfelelő előírásait szükséges alapul venni.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- Fogasolás nem megengedett. (GY09)
- Tárcsázás nem megengedett. (GY10)
- Hengerezés nem megengedett. (GY11)
- Gyepszellőztetés nem megengedett. (GY12)
- Kiszántás nem megengedett. (GY13)
- Tüzpászták létesítése nem megengedett. (GY15)
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28 közötti időszakban lehetséges. (GY29)
- A gyepterületen előforduló őshonos hagyásfák, hagyásfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok eltávolítás nem megengedett. (GY33)
- Legeltetési sűrűség 0,2-1,0 ÁE/ha. (GY41)
- Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék. (GY67)
- Legeltethető állatfaj: juh. (GY68)
- Kaszálás június 15. után lehetséges. (GY72)

- A kaszálatlan területet kaszálonként más helyen kell kialakítani. (GY98)
- Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése. (E06)
- Fakitermelés augusztus 15. és február 1. között. (E44)
- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós, élőhelyfejlesztési javaslat a kezelési egységre vonatkozóan nem merül fel.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőtelepítés táj- és termőhelyhonos fajokkal lehetséges. A kezelési egység területére vonatkozóan a táj- és termőhely-honos fajokkal történő erdősítés növelhetné a terület természetességét, egyes közösségi jelentőségű fajok potenciális élőhelye növekedhetne. A terület erdősítésekor előnybe kell helyezni a kocsányos tölgy (*Quercus robur*) alkotta állományokat, lehetőség szerint minél több kísérő fafajjal /magyar kőris (*Fraxinus angustifolia* subsp. *pannonica*), mezei juhar (*Acer campestre*), tatár juhar (*Acer tataricum*), gyertyán (*Carpinus betulus*), mezei szil (*Ulmus minor*), vénicszil (*Ulmus laevis*), vadcsereznye (*Prunus avium*) stb./.. Az esetleges telepítések előtt egyeztetés szükséges a területileg illetékes nemzeti park igazgatósággal.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési, fenntartási javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egység igen mozaikos. A terület gyepként való fenntartásához nélkülözhetetlen a kaszálás, vagy legeltetés. A hasznosítatlanul hagyott területrészek segítik az egyes években előforduló nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) hernyójának áttelelését. Egyes helyeken, a gyepeken elszórtan elhelyezkedő és azokat a szélükön kísérő kőkényesek környékén előfordulhat vöröslábú hegyisáska (*Odontopodisma rubripes*) és erdélyi avarszöcske (*Pholidoptera transsylvanica*), illetve idősebb tölgyek környékén a nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*) és a nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*). Ezért az őshonos fasorok és cserjések megőrzése indokolt az inváziós fajokkal szemben. Az erdősülő foltokban és környezetükben különösen fontos ezeknek a fajoknak a visszaszorítása. Ezekben a helyeken az őshonos fák felnövekedésének segítése kívánatos. A mélyebben fekvő magassásos-harmatkákás állományok megőrzése növeli a kezelési egység sokszínűségét és mozaikosságát. A szukcesszió előrehaladásával kialakuló táj- és termőhely honos facsoportok/erdőfoltok felnövekedése segíthető. A terület táj- és termőhely honos fafajokkal történő erdősítése természetvédelmi szempontból elfogadható. A terület égetése nem javasolt.

KE-4 kezelési egység

(1) Meghatározása: Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a tervezési terület középső sávjában található szántói és fiatal ugarjai. Szintén ide tartoznak a szántók közötti és az azokat átszelő utak, út menti fasorok és cserjések.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák (T1); Fiatal parlag és ugar (T10); Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA); Nem őshonos fafajú facsoportok, erdősávok és fasorok (S7); Galagonyás-kőkényes-borókás száraz cserjések (P2b); Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű fajok uralta állományok (P2c)

- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok

A szántóterületek táj- és termőhelyhonos erdőterületté való átalakítása, művelési-ág váltása természetvédelmi szempontból indokolt. Amennyiben ez nem megvalósítható, úgy a szántóterületek füves élőhelyé alakítása, vagy agrár-erdészeti rendszerek kialakítása is elfogadható. Gyeptelepítés esetében az a táji környezetből származó szaporítóanyaggal történjen, lehetőleg fajgazdag fűmagkeveréssel. Az esetleges erdő, vagy gyeptelepítések előtt egyeztetés szükséges a területileg illetékes nemzeti park igazgatósággal.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

(a) Kötelező előírások és korlátozások

A Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység meghatározó élőhelytípusaira nincsenek.

(b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel. (SZ52)
- Mezőgazdasági földterület első erdősítése. (SZ56)
- Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása. (SZ57)
- Tájidegen fűmagkeverékkel történő vetés tilos. (SZ63)
- Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése. (E06)
- Szóró, szóó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós, élőhelyfejlesztési javaslat a kezelési egységre vonatkozóan nem merül fel.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőtelepítés táj- és termőhelyhonos fajokkal lehetséges. A terület erdősítésekor előnybe kell helyezni a kocsányos tölgy (*Quercus robur*) alkotta állományokat, lehetőség szerint minél több kísérő fafajjal /magyar kóris (*Fraxinus angustifolia* subsp. *pannonica*), mezei juhar (*Acer campestre*), tatár juhar (*Acer tataricum*), gyertyán (*Carpinus betulus*), mezei szil (*Ulmus minor*), vénicszil (*Ulmus laevis*), vadcsereznye (*Prunus avium*) stb./ . Az esetleges erdőtelepítések előtt egyeztetés szükséges a területileg illetékes nemzeti park igazgatósággal.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési, fenntartási javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

A tervezési terület szántóföldjei jelenleg nem szolgálják egy közösségi jelentőségű faj fennmaradását sem, így azok átalakítása erdővé, vagy gyepterületté természetvédelmi szempontból indokolt. A szántók közötti idősebb kocsányos tölgyek (*Quercus robur*) környékén azonban a közösségi jelentőségű nagy hörcsincér (*Cerambyx cerdo*) és nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) előfordulhat. Ezért az őshonos faszorok és cserjések megőrzése indokolt az idegenhonos fajokkal szemben. A terület korábbi képét figyelembe véve elsősorban a táj- és termőhelyhonos fafajokkal történő fásítás támogatható (lásd erdőtelepítésre vonatkozó javaslatok). Amennyiben az erdőtelepítés nem megvalósítható úgy a szántóterületek füves élőhelyé alakítása, vagy agrár-erdészeti rendszerek kialakítása is elfogadható. Az élőhely-fejlesztés hatására nőne a terület természeti potenciálja, illetve bizonyos közösségi jelentőségű fajok /erdő esetében a cserjés szegélyekben vöröslábú

hegyisáska (*Odontopodisma rubripes*) és erdélyi avarszöcske (*Pholidoptera transsylvanica*), a gyepeken pedig nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)/ potenciális élőhelye is nőhetne.

KE-5 kezelési egység

(1) Meghatározása: Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a tervezési terület északi és középső felében elhelyezkedő nagyüzemi gyümölcsösök, valamint az aktív és felhagyott szőlők. A felhagyott szőlők akácossodnak, cserjésednek. Szintén ide tartoznak a szőlők és gyümölcsösök között eső utak, csatornák és az őket kísérő cserjések és erdősávok.

A kezelési egység nagyrészt (75%) a Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Területen belül helyezkedik el.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Intenzív szőlők, gyümölcsösök és bogyós ültetvények (T7); Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b); Őshonos fafajú puhafás jellegűen vagy pionír erdő (RB)
- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok

A terület művelési ágak szerinti kezelése indokolt. Amennyiben erre nincs mód, abban az esetben a terület táj- és termőhelyhonos fafajokkal történő fásítása támogatható.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelező előírások és korlátozások

A kezelési egység Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Terület területére eső részén kötelező előírásként a természet védelméről szóló 1996 évi LIII törvény megfelelő előírásait szükséges alapul venni.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése. (E06)
- Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerint teljes eltávolítása. (E28)
- A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása. (E29)
- Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett. (SZ19)
- Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen. (SZ24)
- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)

(5) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység területén kívánatos lenne a művelési ág besorolás szerinti kezelés betartása. Amennyiben ez nem lehetséges, a kezelési egység táj- és termőhelyhonos fafajokkal történő fásítása elfogadott, illetve a természetes szukcesszió előrehaladása segíthető, az idegenhonos fafajok térnyerésének megakadályozása mellett.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőtelepítés csak táj-és termőhelyhonos fafajokkal javasolható. A kezelési egység területére vonatkozóan a táj- és termőhely-honos fajokkal történő erdősítés növelhetné a terület természetességét, egyes közösségi jelentőségű fajok potenciális élőhelye növekedhetne. A terület erdősítésekor előnybe kell helyezni a kocsányos tölgy (*Quercus robur*) alkotta állományokat, lehetőség szerint minél több kísérő fafajjal /magyar kőris (*Fraxinus angustifolia* subsp. *pannonica*), mezei juhar (*Acer campestre*), tatár

juhar (*Acer tataricum*), gyertyán (*Carpinus betulus*), mezei szil (*Ulmus minor*), vénicszil (*Ulmus laevis*), vadcsereznye (*Prunus avium*) stb./.. Az esetleges telepítések előtt egyeztetés szükséges a területileg illetékes nemzeti park igazgatósággal.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési, fenntartási javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egységbe eső szőlők egykor domináns részei voltak a Kaszonyi-hegynek, azonban mára a területek nagy része gondozatlan. A szőlők gondozása esetén kívánatos lenne a minél kisebb vegyszerterhelés. A gondozás elmaradásával azonban a területek becserjésednek, fásodnak. Ekkor az inváziós fajok visszaszorítása, míg a táj- és termőhely-honos fajok megtelepedésének segítése tekinthető kívánatos beavatkozásnak. Az intenzív gyümölcsös és a szőlők vegyszerterhelésének minimalizálásával csökkenhet a környező területekre jutó vegyszerterhelés. A cserjésőbb mezsgyékben előfordulhat a vöröslábú hegyisáska (*Odontopodisma rubripes*), és az erdélyi avarszöcske (*Pholidoptera transsylvanica*). Megőrzésük érdekében is fontos a vegyszerterhelés csökkentése.

KE-6 kezelési egység

(1) Meghatározása: Ebbe a kezelési egységbe tartozik a tervezési terület dél-keleti részén elhelyezkedő Dédai-erdő tömbje (egy kis kiterjedésű akácfelújítást leszámítva). Az erdőt nagyrészt keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*) (91F0) és pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*ával és *Carpinus betulusszal* (91G0*) jelölő élőhelyek alkotják. A jelölő élőhelyeken túl enyves égeres (*Alnus glutinosa*) részek és bükk (*Fagus sylvatica*) is előfordul a kezelési egységben.

A kezelési egység 70%-a, a Dédai-erdő tömbje a Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzethez tartozik, illetve a Dédai-erdő tömbjében található a 72 hektáros Dédai-erdő Erdőrezervátum.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Gyertyános-kocsányos tölgyesek (K1a); Keményfás ártéri erdők (J6); Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdő (RB); Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC); Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b); Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA); Jellegtelen üde gyepek (OB); Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet (OC); Akácültetvények (S1); Nem őshonos fafajú facsoportok, erdősávok és fasorok (S7); Őshonos fafajú fiatalosok (P1); Őshonos fajokkal spontán cserjésedő, erdősülő területek (P2); Újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdősítés (P3); Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves, mocsári-vízparti növényzet (B2)
- Natura 2000 élőhelyek: Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*) (91F0); Pannon gyertyános tölgyesek *Quercus petraea*ával és *Carpinus betulusszal* (91G0*)
- Érintett erdőtagok: Barabás17B, 19E, 20A, 20B, 20C, 20D, 20E, 20F, 20G, 30B, 30C, 31B, 33A, 33C, 33D, 35B; Beregdaróc 1A, 1B, 1C, 1NY, 1T, 2A, 2B, 2C, 2D, 3A, 4A, 4B, 4C, 4NY, 4TN, 5A, 5B, 5C, 5D, 5NY, 5TN, 6A, 6B, 6C, 6D, 6E, 6F, 6NY, 6TN, 7A, 7B, 7C, 7D, 7E, 7F, 7NY, 8A, 8B, 8C, 8D, 8E, 8F, 8G, 8NY, 8TN, 30A, 30B, 30C, 30D, 30E, 30F, 30TI, 31A, 31B

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok

Erdészet: A kezelési egység jelölő élőhelyeinek fenntartása az inváziós fajok visszaszorításával, az idegenhonos fafajokkal történő fásítás mellőzésével és kíméletes erdőgazdálkodással oldható meg.

Vízgazdálkodás: A területen található csatornák kotrását térben és időben szakaszosan indokolt végezni. A csatornákat kísérő cserjesávokat lehetőség szerint meg kell őrizni.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

(a) Kötelező előírások és korlátozások

Védett természeti területen fekvő erdők esetében a kötelezően betartandó előírásoknál a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásait szükséges alapul venni.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet,

Körzeti erdőterv: Rétköz-Beregi Körzet Körzeti Erdőterve (Ügyiratszám: 11949/14//2011.).
Érvényes: 2013.01.01-2022.12.31.

(b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- A körzeti erdőtervezés során –a közösségi jelentőségű élőhelyek, vagy fajok megőrzése érdekében- az erdőterület erre alkalmas erdőrészeleiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, szálaló, vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés. (E03)
- Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése. (E06)
- Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel). (E13)
- A gyéritések és véghasználatok során legalább 5m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. (E16)
- A ritka fajhoz tartozó , vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10m³/ha, kifejezetten vastag (többségében 30 cm mellmagassági átmérő feletti) odvas, böhönc, fészkelő és búvóhelynek alkalmas élő fák kijelölése és folyamatos fenntartásának biztosítása. (E22)
- Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerint teljes eltávolítása. (E28)
- A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása. (E29)
- Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése. (E33)
- Fakitermelés augusztus 15. és február 1. között. (E44)
- Felújítás táj- és termőhelyhonos fajokkal és faállománytípussal. (E51)
- A letermelt faanyag április 30-ig történő elszállítása a xilofág rovarfajok védelme érdekében. (E86)
- Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségügyi állapotát jelentősen veszélyeztető ok kivételével. (E94)
- A területen szóró, vadetető szó nem létesíthető. (VA03)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység területén javasolt az akác (*Robinia pseudoacacia*) és az amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*) visszaszorítása.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőtelepítés táj- és termőhelyhonos fajokkal lehetséges. A kezelési egység területére vonatkozóan a táj- és termőhely-honos fajokkal történő erdősítés növelhetné a terület természetességét, egyes közösségi jelentőségű fajok potenciális élőhelye növekedhetne. A terület erdősítésekor előnybe kell helyezni a kocsányos tölgy (*Quercus robur*) alkotta állományokat, lehetőség szerint minél több kísérő fafajjal /magyar kőris (*Fraxinus angustifolia* subsp. *pannonica*), mezei juhar (*Acer campestre*), tatár juhar (*Acer tataricum*), gyertyán (*Carpinus betulus*), mezei szil (*Ulmus minor*), vénicszil (*Ulmus laevis*), vadcsereznye (*Prunus avium*) stb./. Az esetleges telepítések előtt egyeztetés szükséges a területileg illetékes nemzeti park igazgatósággal.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési, fenntartási javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egységbe tartozik a tervezési terület két erdős jelölő élőhelye is, otthont adva számos közösségi jelentőségű fajnak. A felsorolt önkéntesen vállalható előírások a jelenlegi erdészeti gyakorlat természetközeli irányba történő elmozdulását sürgeti. Az erdőtömb északi részét körülbelül 20 darab mesterséges lék, úgynevezett mikrotarvágásos erdőfelújítás tarkítja, melyekben helyenként sok az akácsarj (*Robinia pseudoacacia*) és az amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*). A közösségi jelentőségű fajok állományai csak a természetközeli, inváziós és idegenhonos fajoktól mentes, vegyes kor- és fajösszetételű erdőtömbökben maradhatnak fenn hosszú távon, ahol a gazdasági hasznosítás a tarvágást mellőzi, ugyanakkor állandó borítást biztosít az egyes közösségi jelentőségű fajoknak otthont adó odvas, böhöncös és holtfáknak.

A jelölő vöröslábú hegyisáska (*Odontopodisma rubripes*) és erdélyi avarszöcske (*Pholidoptera transsylvanica*) a cserjésedett erdőszéleken fordul elő. Itt fontos a cserjés erdőszegélyek megőrzése. A kezelési egységhez tartozó inváziós, és/vagy idegenhonos fajokkal kevert erdőrészletek hosszú távon táj- és termőhelyhonos állományokká alakítása növelheti a nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) és nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*) potenciális élőhelyét. A vöröshasú unka (*Bombina bombina*) állomány fenntartása érdekében fontos lenne a terület csatornáinak vízvisszatartása, illetve az esetleges kotrásuk esetén az idő és térbeli szakaszosság betartása. A terület csatornáinak vízvisszatartása kedvező hatással lenne a jelölő élőhelyekre is. A dunai tarajosgötte (*Triturus dobrogicus*) tekintetében szintén fontos a vizes foltok védelme, a szárazföldi élőhelyeinek tekintetében pedig a kíméletes erdészeti beavatkozások és az inváziós fajok előretörésének megakadályozása.

KE-7 kezelési egység

(1) Meghatározása: Ebbe a kezelési egységbe tartozik a Dédai-erdőben lévő akác (*Robinia pseudoacacia*) felújítás, illetve szintén ebbe a kezelési egységbe tartoznak a tervezési terület középső felén található szürkenyár (*Populus canescens*), nemesnyár telepítések is. Szintén ide lett sorolva néhány erősen cserjésedő, erdősülő terület, ahol a faállományt igen sok fafaj és cserje alkotják.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Akácültetvények (S1); Nemesnyarasok (S2); Nem őshonos fafajok spontán állományai (S6); Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdő (RB); Őshonos fajokkal

spontán cserjésedő, erdősülő területek (P2); Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b); Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű fajok uralta állományok (P2c); Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC); Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves, mocsári-vízparti növényzet (B2)

- Natura 2000 élőhelyek: -
- Érintett erdőtagok: Barabás11C, 11E, 17A, 19A, 19B, 19C, 19D, 19F, 31A; Beregdaróc 6D

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok

A kezelési egységen belül található idegenhonos faállományok táj- és termőhelyhonos állományokra való cseréje természetvédelmi szempontból indokolt.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(a) Kötelező előírások és korlátozások

Védett természeti területen fekvő erdők esetében a kötelezően betartandó előírásoknál a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásait szükséges alapul venni.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet,

Körzeti erdőterv: Rétköz-Beregi Körzet Körzeti Erdőterve (Ügyiratszám: 11949/14//2011.).
Érvényes: 2013.01.01-2022.12.31.

(b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése. (E06)
- Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok minimális szintre szorítása, lehetőség szerint teljes eltávolításuk. (E28)
- Fakitermelés augusztus 15. és február 1. között. (E44)
- Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal. (E51)
- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan a táj- és termőhely-honos fajokkal történő erdősítés növelhetné a terület természetességét, egyes közösségi jelentőségű fajok potenciális élőhelye növekedhetne.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőtelepítés táj- és termőhelyhonos fajokkal lehetséges. A terület erdősítésekor előnybe kell helyezni a kocsányos tölgy (*Quercus robur*) alkotta állományokat, lehetőség szerint minél több kísérő fafajjal /magyar kőris (*Fraxinus angustifolia* subsp. *pannonica*), mezei juhar (*Acer campestre*), tatár juhar (*Acer tataricum*), gyertyán (*Carpinus betulus*), mezei szil (*Ulmus minor*), vénicszil (*Ulmus laevis*), vadcsereznye (*Prunus avium*) stb./. Az esetleges telepítések előtt egyeztetés szükséges a területileg illetékes nemzeti park igazgatósággal.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési, fenntartási javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egységbe eső cserjésedő, erdősülő területek és erdőtömbök jelenleg nem bírnak jelentőséggel a közösségi jelentőségű fajok tekintetében. A jövőben a felújítások során

optimális lenne előtérbe helyezni a táj- és termőhelyhonos fafajokat, lehetőleg elegyes koreloszlásban és szerkezetben. Ez növelhetné a közösségi jelentőségű nagy höscincér (*Cerambyx cerdo*) és a nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) potenciális élőhelyét.

KE-8 kezelési egység

(1) Meghatározása: Ebbe a kezelési egységbe tartozik a terület északi felén, a Kaszonyi-hegyen található euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.) (91I0*) jelölő, és kis részben a pannon cseres-tölgyesek (91M0) elnevezésű közösségi jelentőségű élőhelyek. Ide lett besorolva a hegyen található kocsányos-dárdáskarjú tölgyes, illetve a Kaszonyi-hegy ezüsthársas állománya is.

A kezelési egység teljes egészében a Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Területen belül helyezkedik el.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Mész- és melegkedvelő tölgyesek (L1); Cseres-kocsánytalan tölgyesek (L2a); Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b)
- Natura 2000 élőhelyek: Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.) (91I0*); Pannon cseres-tölgyesek (91M0) /kis részben /
- Érintett erdőtagok: Barabás12B, 12E, 13A, 13C.

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok

A kezelési egység jelölő élőhelyeinek fenntartása, az inváziós fajok visszaszorításával és kíméletes erdőgazdálkodással oldható meg.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(a) Kötelező előírások és korlátozások

Védett természeti területen fekvő erdők esetében a kötelezően betartandó előírásoknál a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásait szükséges alapul venni.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet,

Körzeti erdőterv: Rétköz-Beregi Körzeti Erdőterve (Ügyiratszám: 11949/14//2011.).
Érvényes: 2013.01.01-2022.12.31.

(b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- A körzeti erdőtervezés során –a közösségi jelentőségű élőhelyek, vagy fajok megőrzése érdekében- az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, szálaló, vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés. (E03)
- Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése. (E06)
- Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel). (E13)
- A gyéritések és véghasználatok során legalább 5m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. (E16)
- A ritka fajhoz tartozó , vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)

- Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10m³/ha, kifejezetten vastag (többségében 30 cm mellmagassági átmérő feletti) odvas, böhönc, fészkelő és bűvőhelynek alkalmas élő fák kijelölése és folyamatos fenntartásának biztosítása. (E22)
- Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerint teljes eltávolítása. (E28)
- A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása. (E29)
- Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése. (E33)
- Fakitermelés augusztus 15. és február 1. között. (E44)
- Felújítás táj- és termőhelyhonos fajokkal és faállománytípussal. (E51)
- A letermelt faanyag április 30-ig történő elszállítása a xilofág rovarfajok védelme érdekében. (E86)
- Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségügyi állapotát jelentősen veszélyeztető ok kivételével. (E94)
- A területen szóró, vadetető szózó nem létesíthető. (VA03)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós, élőhelyfejlesztési javaslat a kezelési egységre vonatkozóan nem merül fel.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőtelepítés táj- és termőhelyhonos fajokkal lehetséges. Az esetleges erdőtelepítések során figyelemmel kell lenni a kezelési egység területén található természetes erdőállományok fafajaira. Az esetleges telepítések során előtérbe kell helyezni a kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea*), mezei juhar (*Acer campestre*), tatár juhar (*Acer tataricum*), gyertyán (*Carpinus betulus*), kislevelű hárs (*Tilia cordata*) és az ezüst hárs (*Tilia tomentosa*) fafajokat. Az esetleges telepítések előtt egyeztetés szükséges a területileg illetékes nemzeti park igazgatósággal.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A bányaművelés folytatása, a bányatelek bővítése újbóli megnyitása nem támogatható, mivel eredményként sérülnének és megszűnnének a kezelési egységbe eső jelölő élőhelyek.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egységbe tartozó erdősült területek unikálisak a térségre nézve. Megőrzésük éppen ezért fontos természetvédelmi feladat. A jelölő vöröslábú hegyisáska (*Odontopodisma rubripes*) és erdélyi avarszöcske (*Pholidoptera transsylvanica*) a cserjésedett erdőszéleken fordul elő. Itt fontos a cserjés erdőszegélyek megőrzése. A nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) és a nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*) kifejezetten kötődik az idős tölgyegyedekhez. A bányaterület újbóli megnyitása nem támogatható, mivel eredményként sérülnének és megszűnnének a kezelési egységbe eső jelölő élőhelyek.

KE-9 kezelési egység

(1) Meghatározása: Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a terület északi felén, a Kaszonyi-hegy területén és hegylábánál található, a sokbordás futrinka (*Carabus hampei*) – jelenlegi ismereteink szerint – hazai legerősebb állományának otthont adó hegyi és hegylábi akácok, melyek kiegészülnek néhol zavartabb, cserjésedett foltokkal és gyümölcsfákkal is.

A kezelési egység 100%-ban a Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Területen belül helyezkedik el.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Akácültetvények (S1); Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b)
- Natura 2000 élőhelyek: -
- Érintett erdőtagok: Barabás12A, 12C, 12D.

(3) Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok

(a) Kötelező előírások és korlátozások

Védett természeti területen fekvő erdők esetében a kötelezően betartandó előírásoknál a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásait szükséges alapul venni.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet,

Körzeti erdőterv: Rétköz-Beregi Körzet Körzeti Erdőterve (Ügyiratszama: 11949/14//2011.).
Érvényes: 2013.01.01-2022.12.31.

(b) Önkéntesen vállalható előírások

- Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése. (E06)
- Fakitermelés augusztus 15. és február 1. között. (E44)
- Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal. (E51)
- Szóró, szóó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egységben javasolt a jelenlegi akácós erdőállományt táj- és termőhelyhonos faállományra cserélni. A fafajcsere a sokbordás futrinka (*Carabus hampei*) védelme érdekében csak folyamatos, idős egyedekből álló erdőborítás mellett, hosszú időintervallum alatt (50-80 év) vihető végbe.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőtelepítés táj- és termőhelyhonos fajokkal lehetséges. A kezelési egység területére vonatkozóan a táj- és termőhely-honos fajokkal történő erdősítés növelhetné a terület természetességét, egyes közösségi jelentőségű fajok potenciális élőhelye növekedhetne. A terület erdősítésekor előnybe kell helyezni a kocsányos tölgy (*Quercus robur*) alkotta állományokat, lehetőség szerint minél több kísérő fafajjal /magyar kőris (*Fraxinus angustifolia* subsp. *pannonica*), mezei juhar (*Acer campestre*), tatár juhar (*Acer tataricum*), gyertyán (*Carpinus betulus*), mezei szil (*Ulmus minor*), vénicszil (*Ulmus laevis*), vadcsereesznye (*Prunus avium*) stb./.. Az esetleges telepítések előtt egyeztetés szükséges a területileg illetékes nemzeti park igazgatósággal.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési, fenntartási javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egységbe eső akácósok a sokbordás futrinka (*Carabus hampei*) –jelenlegi ismereteink szerint– hazai legerősebb állományának adnak otthont. A területen inváziósként jelenlevő fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) fafajcsereje táj- és termőhelyhonos fafajokkal csak folyamatos idős egyedekből álló erdőborítás mellett, hosszú intervallum alatt (50-80 év) vihető végbe.

KE-10 kezelési egység

(1) Meghatározása

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a terület északi felén található egykori bányaterületek és környezetük. A felhagyott bányaterületen foltokban állóvizek, tavak vannak.

A kezelési egység teljes egészében a Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Területen belül helyezkedik el.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Nyitott bányafelületek (U6)
- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok

(a) Kötelező előírások és korlátozások

A kezelési egység Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Terület területére eső részén kötelező előírásként a természet védelméről szóló 1996 évi LIII törvény megfelelő előírásait szükséges alapul venni.

(b) Önkéntesen vállalható előírások

- A területet kezeletlenül kell fenntartani, mindennemű beavatkozás tilos. (V67)
/Megjegyzés: Ez csak a jelenlegi (2014-es) állapotra vonatkozik, amennyiben a területen előretör valamely inváziós faj, vagy a a tavak szukcessziója kritikusan előrehalad, akkor el lehet, sőt el kell térni az előírás-javaslatról./

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós, élőhelyfejlesztési javaslat a kezelési egységre vonatkozóan nem merül fel.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolt.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A bányaterület újbóli megnyitása nem támogatható.

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egységbe tartozó területek jelenlegi ismereteink szerint beavatkozást nem igényelnek. A bánya rekultivációja elfogadottnak tekinthető, újbóli megnyitása nem támogatható a közösségi jelentőségű vöröshasú unka (*Bombina bombina*), a dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*) és a fokozottan védett uhu (*Bubo bubo*) védelme érdekében. Kiemelt feladat a nemrég bezárt bányában most megtelepedő, ígéretesnek mutakozó herpetofauna védelme a vízszennyezéstől, az esetleges szemétkerakástól.

A V67-es önkéntesen vállalható előírástól: „A területet kezeletlenül kell fenntartani, mindennemű beavatkozás tilos” a vízi növényzet szukcessziójának előrehaladásával, vagy inváziós fajok megjelenésekor azok ritkítása érdekében esetenként el lehet, el kell térni.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

A KE-1 kezelési egységbe sorolt Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210), valamint a szubpannon sztyeppék (6240*) esetében kívánatos a területileg illetékes nemzeti park igazgatóság által koordinált élőhelyfejlesztési munkák folytatása.

A KE-2 kezelési egység esetében legfontosabb élőhelyfejlesztési beavatkozás a jelenlegi igen kisszámú legelő állatállomány létszámának növelése, illetve a legeltetéssel, vagy kaszálással

hasznosított terület kiterjedésének növelése lenne. E nélkül a terület gyepes területek egy része becserjésedik, majd vélhetően erdősül. Különösen fontos ez a *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) elnevezésű jelölő gyepes élőhelyek fenntartásának érdekében.

A tervezési terület jellegtelen gyepein (KE-3) és a szántóterületeken (KE-4), valamint a gondozatlan szőlő- és gyümölcsültetvények helyein (KE-5), továbbá az ültetvényszerű erdők helyein (KE-7) természetvédelmi szempontból támogatható a táj- és termőhely honos fajokkal történő fásítás. A szántóterületek (KE-4) füves élőhelyé alakítása, vagy agrár-erdészeti rendszerek kialakítása is elfogadható.

A Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*) (91F0) és Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*val és *Carpinus betulus*szal (91G0*) jelölő élőhelyek (KE-6), valamint az Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.) (91I0*) és a Pannon cseres-tölgyesek (91M0) elnevezésű jelölő élőhelyek (KE-8) élőhelyek esetében fontos az inváziós fajok visszaszorítása.

A sokbordás futrinka (*Carabus hampei*) –jelenlegi ismereteink szerint– hazai legerősebb állományának otthont adó hegyi és hegylábi akácok (KE-9) fajcseréje táj- és termőhelyhonos fajokkal csak folyamatos idős egyedekből álló erdőborítás mellett, hosszú intervallum alatt (50-80 év) vihető végbe.

Az egykori bányaterületre (KE-10) vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhely-fejlesztési javaslat nem merül fel, a terület jelenkori állapota elfogadott élőhely-rekonstrukciós állapotoknak tekinthető.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A területen jelenlevő fajok megőrzése alapvetően élőhelyeik helyes kezelésével és megőrzésével biztosítható.

A **vöröslábú hegyisáska** (*Odontopodisma rubripes*) és az **erdélyi avarszöcske** (*Pholidoptera transsylvanica*) állományaira kifejezetten káros hatással van a cserjések záródása és a gyepek erdősülése, azonban ugyanolyan drasztikusan reagál a két közösségi jelentőségű faj a cserjések teljes eltávolítására is.

A **Stys tarsza** (*Isophya stysi*) és az **erdélyi avarszöcske** (*Pholidoptera transsylvanica*) rosszul reagál a korai kaszálásra és a legeltetésre, így számára a minél későbbi (júliusi) kaszálás a kívánatos. A faj a kezelések elmaradásával előrehaladó szukcessziós változásokat rosszul tolerálja.

A terület legfontosabb jelölő faja, a **sokbordás futrinka** (*Carabus hampei*) szempontjából a hegyi és hegylábi akácok állományok megőrzése, és azok fenntartása fontos természetvédelmi feladat, hiszen itt található e faj hazai viszonylatban ismert legsűrűbb populációja. Hosszú távon (50-80 év) az akácok állomány táj- és termőhely-honos erdőre történő cseréje indokolt lehet, az állandó, idős erdőborítás megtartása mellett. Az állománycsere végrehajtása a sokbordás futrinka monitorozása mellett javasolt.

A **nagy tűzlepke** (*Lycaena dispar*) szempontjából a gyepterületek megfelelő kezelése, a cserjésedés megakadályozása, a területek szukcessziójának megállítása a kívánatos fajvédelmi intézkedés.

A kocsányos tölgy (*Quercus robur*) egyedek lábán álló és fekvő holtfáinak, illetve tuskóinak állandó jelenléte, valamint a felnövekvő állományokban a jelenlegihez hasonló részesedése

elengedhetetlen a **nagy szarvasbogár** (*Lucanus cervus*) és a **nagy hőscincér** (*Cerambyx cerdo*) állományok fennmaradása szempontjából.

A vöröshasú unka (*Bombina bombina*) állomány fenntartása érdekében fontos lenne a terület csatornáinak vízviszatartása, illetve az esetleges kotrásuk esetén az idő és térbeli szakaszosság betartása. Kiemelt feladat a nemrég bezárt bányában most megtelepedő, ígéretesnek mutató herpetofauna védelme a vízszennyezéstől, az esetleges szemétkerakástól, vagy a bánya újbóli megnyitásától. A dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*) tekintetében szintén fontos a vízterek védelme, a szárazföldi élőhelyeinek tekintetében pedig a kíméletes erdészeti beavatkozások és az inváziós fajok előretörésének megakadályozása.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A terület jelölő élőhelyeinek tekintetében a jövőben szükséges a kiterjedés és a természetesség, a jelölő fajok esetében pedig az állományváltozások nyomon követése.

A **jelölő élőhelyek** 5 vagy 10 évente elvégzett monitoring jellegű felmérése, a szerkezetre és funkcióra vonatkozóan a Natura 2000 gyepes, erdős és vizes élőhelyekre kidolgozott módszertan alapján

A **nagy tűzlepke** (*Lycaena dispar*) és a sokbordás futrinka (*Carabus hampei*) állományának monitorozása 3-5 évenként javasolt az NBmR szerint, egyelő mintavételezéssel, illetve talajcspadázással.

A **vöröslábú hegyisáska** (*Odontopodisma rubripes*) az erdélyi avarszöcske (*Pholidoptera transsylvanica*), a Stys tarsza (*Isophya stysi*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), a nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) és a nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*) állományainak monitorozása 5 évenként javasolt az NBmR szerint transzekt menti számlálással. A nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) és a nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*) esetében kiemelten fontos az élőhely alkalmasságának vizsgálata.

A **vöröshasú unka** (*Bombina bombina*) állományának monitorozása 10 évenként javasolt az NBmR szerint transzekt menti számlálással.

Az egykori bányaterületeken az **inváziós fajok** esetleges térnyerését 2 évenként vizsgálni szükséges. Ugyanitt a tavak szukcessziós előrehaladását 2-3 évenként szintén vizsgálni szükséges.

3.2.5. Mellékletek

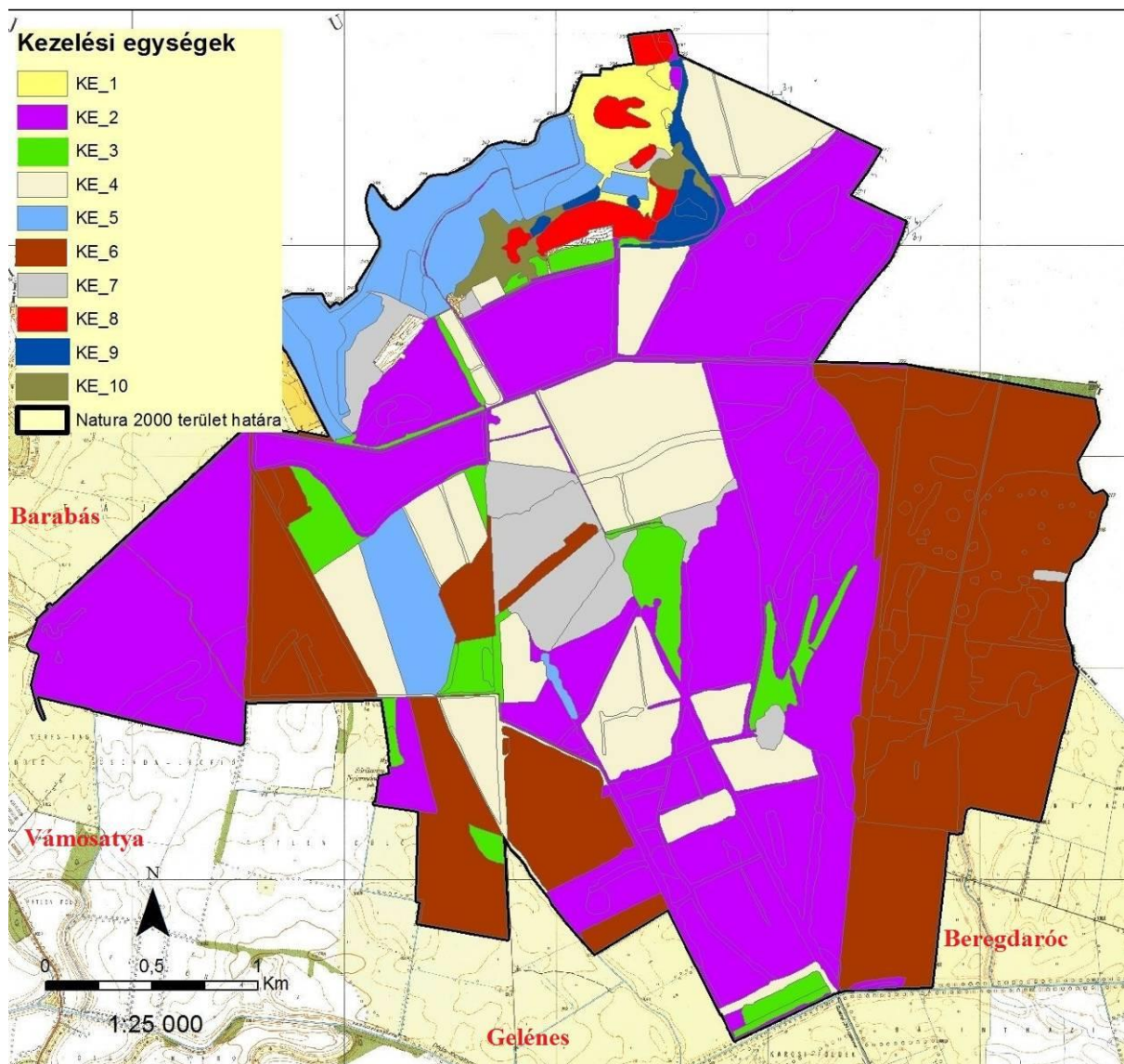
Kimutatás a fenntartási terv egyes kezelési egységein belül eső, érintett helyrajzi számokról és MePAR blokkokról:

Kezelési egység azonosítója	Érintett hrsz-ok	Érintett MePAR blokkok
KE-1	Barabás: 0693/d, 0694,0695, 0702, 0703, 0706/1/a, 0706/1/b, 0706/2, 0710/1, 0712/1/a, 0712/1/b, 0712/2, 0713/1, 0713/1/a, 0713/1/b, 0713/2, 0714/2, 0723/2	T02CF-1-08, T05YF-Q-08
KE-2	Barabás: 0404, 0421, 0422, 0423, 0424/1, 0424/2, 0424/3, 0427, 0429, 0430, 0431, 0450/6, 0476, 0499, 0500, 0504, 0514/2/a, 0514/2/b, 0517, 0518, 0522, 0523, 0529, 0530, 0531, 0532/1, 0532/2, 0535/2, 0535/3, 0537, 0540, 0542, 0552, 0553, 0556/1, 0557, 0559/1, 0559/2, 0562/1, 0562/2, 0565, 0566, 0569, 0573, 0574, 0577, 0578, 0579, 0584, 0585/1, 0585/2, 0588, 0589/1, 0589/2, 0589/3, 0589/4, 0589/5, 0590, 0592/1, 0593, 0596, 0600, 0602, 0605/1, 0607, 0609/1, 0610, 0614, 0615/1, 0615/2, 0616, 0617, 0618, 0620,	T02CF-1-08, T09KF-F-08, T03KJ-A-08, T08CJ-9-08, T0JRJ-Y-08, TD15J-8-08, T0QRJ-6-08, T0VCJ-W-08, TD3KJ-Q-08, T15YJ-U-08, T175J-3-08, TD5YJ-7-08, T1CYJ-2-08, T1HKJ-R-08, TC5YJ-6-08, T1RYJ-F-08, TC75J-E-08, TDNCJ-4-08, TDVCJ-A-08, TDWKJ-K-08, TDXRJ-T-08, TE2CJ-H-07, T2QRJ-8-08, TE4RJ-1-08, T2WKJ-7-08, T2XRJ-F-08, TE5YJ-8-08, TE75J-H-08, TE8CJ-Q-08, TEHKJ-6-08,

	0621, 0635, 0645, 0646, 0656, 0658, 0659, 0660, 0665, 0669, 0670, 0671, 0674, 0675/2, 0678/2, 0679/a, 0679/b, 0691, 0693/a, 0693/b, 0710/1, 0710/2, 0711/1, 0711/2, 0722, 0729/1/m, 0729/1/r, 0744, 0745, 0752, 0753, 0758, 0764, 0765/1, 0797 Beregdaróc: 065, 066	TEJRJ-E-08, TEPKJ-D-08, TEQRJ-M-08, TFCYJ-H-08
KE-3	Barabás: 0450/6, 0452, 0490/2, 0494/1, 0495, 0498, 0503, 0514/2/a, 0529, 0532/1, 0588, 0589/1, 0589/2, 0589/3, 0589/4, 0609/1, 0619, 0620, 0625, 0636, 0689, 0691, 0740, 0741, 0742, 0763, 0765/1	T02CF-1-08, T0JRJ-Y-08, T0VCJ-W-08, TD3KJ-Q-08, T1CYJ-2-08, TD75J-F-08, TD8CJ-P-08, TD9KJ-X-08, TDARJ-6-08, TC5YJ-6-08, T1RYJ-F-08, T1WKJ-6-08, TC75J-E-08, TDNCJ-4-08, T22CJ-5-08, TDVCJ-A-08, TDWKJ-K-08, T2QRJ-8-08, TEPKJ-D-08, TFCYJ-H-08
KE-4	Barabás: 0472, 0473, 0474, 0489, 0490/1, 0491, 0496/2, 0497, 0498, 0504, 0518, 0523, 0532/1, 0540, 0569, 0570, 0573, 0574, 0589/4, 0589/5, 0596, 0597/1, 0613, 0632, 0636, 0637, 0638, 0645, 0661, 0678/2, 0679/a, 0680/2, 0682/2, 0683, 0684/1, 0684/2, 0685, 0729/1/a, 0740, 0758, 0759, 0760, 0761	T02CF-1-08, T03KF-8-08, T09KF-F-08, TAYYJ-Y-08, T0JRJ-Y-08, TCYYJ-1-08, T0VCJ-W-08, TD3KJ-Q-08, T15YJ-U-08, TD5YJ-7-08, TD75J-F-08, TD8CJ-P-08, TD9KJ-X-08, TDARJ-6-08, T1HKJ-R-08, TDCYJ-E-08, T1RYJ-F-08, T1WKJ-6-08, T22CJ-5-08, TDVCJ-A-08, TDWKJ-K-08, TDXRJ-T-08, T2QRJ-8-08, T2XRJ-F-08, TE75J-H-08, TEJRJ-E-08, TEPKJ-D-08, TFCYJ-H-08
KE-5	Barabás: 0491, 0492, 0493, 0495, 0496/1, 0514/2/a, 0514/2/b, 0529, 0532/1, 0532/2, 0693/a, 693/b, 0693/c, 0693/d, 0694, 0695, 0702, 0714/2, 0716/2, 0717/2, 0719/2, 0721/2, 0722, 0723/1, 0723/2, 0725, 0726/2, 0726/3, 0726/4/a, 0726/4/b, 0726/4/c, 0726/4/d, 0726/4/f, 0726/4/g, 0726/4/h, 0726/4/j, 0726/4/k, 0726/4/l, 0726/4/m, 0726/4/n, 0726/4/p, 0726/4/r, 0726/4/s, 0726/4/t, 0727, 0728, 0729/1/b, 0729/1/c, 0729/1/d, 0729/1/f, 0729/1/g, 0729/1/h, 0729/1/j, 0729/1/k, 0729/1/l, 0729/1/m, 0729/1/n, 0729/1/p, 0729/1/r, 0729/2, 0736, 0770/2, 0771, 0772/10/a, 0772/10/b, 0772/11/a, 0772/11/b, 0772/12/a, 0772/12/b, 0772/13/a, 0772/13/b, 0772/13/c, 0772/14/a, 0772/14/b, 0772/15/a, 0772/15/b, 0772/16/a, 0772/16/b, 0772/16/c, 0772/16/d, 0772/16/f, 0772/16/g, 0772/16/h, 0772/16/j, 0772/16/k, 0772/16/l, 0772/16/m, 0772/16/n, 0772/17, 0772/18/a, 0772/18/b, 0772/19, 0772/2, 0772/22, 0772/24, 0772/26, 0772/4, 0772/46, 0772/47, 0772/48, 0772/49, 0772/50/a, 0772/50/b, 0772/51, 0772/52, 0772/53, 0772/54, 0772/55, 0772/56, 0772/57, 0772/58, 0772/59, 0772/60, 0772/61, 0772/62, 0772/63, 0772/64, 0772/65, 0772/66, 0772/67/a, 0772/67/b, 0772/68, 0772/69, 0772/70, 0772/71, 0772/72, 0772/73, 0772/74, 0772/75, 0772/76, 0772/77, 0772/8, 0774/2, 0778/2, 0779/2, 0780/2, 0791/2, 0792/2, 0796/2	T04RJ-K-08, T05YF-Q-08, T0CYJ-1-08, T1WKJ-6-08, TDNCJ-4-08, TDWKJ-K-08
KE-6	Barabás: 0424/2, 0435, 0436, 0438, 0442, 0443, 0452, 0453, 0465/2, 0472, 0474, 0490/2, 0494/1, 0494/2, 0495, 0496/1, 0512, 0535/1, 0540, 0559/1, 0592/2, 0605/2, 0656, 0710/1, 0710/2, 0711/1/a, 0711/2 Beregdaróc: 055, 056, 057, 058/1, 058/2, 058/4, 058/5, 058/6, 060, 061/1, 061/2, 062, 063/a, 063/b, 063/c, 064, 065/a, 065/b, 066	T02CF-1-08, T0QRJ-6-08, T0RYJ-E-08, T1CYJ-2-08, TD75J-F-08, TD8CJ-P-08, TD9KJ-X-08, T1E5J-9-08, TC5YJ-6-08, T1WKJ-6-08, TC75J-E-08, T22CJ-5-08, TDVCJ-A-08, TDWKJ-K-08, T2M5J-J-08, T2QRJ-8-08, T2U5J-Q-08, T2WKJ-7-08, TE5YJ-8-08, TEFCJ-X-08, TEHKJ-6-08, TEPKJ-D-08, T3NCJ-T-08
KE-7	Barabás: 0505, 0506/1, 0506/2, 0507, 0508, 0509, 0510, 0511, 0512, 0513, 0514/1, 0514/2/a, 0597/2, 0600, 0609/2, 0615/1, 0615/2, 0616, 0619, 0620, 0625, 0635, 0636, 0645, 0702, 0703, 0704, 0706/1/a, 0706/2, 0739, 0744, 0768, 0772/21, 0772/22, 0772/23, 0772/24, 0772/65, 0772/66 Beregdaróc: 060	T02CF-1-08, T0CYJ-1-08, T0RYJ-E-08, T0VCJ-W-08, T1CYJ-2-08, T1HKJ-R-08, TC5YJ-6-08, T1RYJ-F-08, TC75J-E-08, TDNCJ-4-08, T2XRJ-F-08
KE-8	Barabás: 0692, 0693/d, 0696/a, 0696/b, 0700/b, 0701/c, 0706/1/a, 0706/2, 0711/1/a, 0711/1/b, 0711/2, 0712/2, 0713/1/a, 0736	T02CF-1-08

KE-9	Barabás: 0679/c, 0684/1, 0684/2, 0685, 0687, 0689, 0692, 0693/d, 0694, 0695, 0696/a, 0696/b, 0697, 0698, 0699, 0700/a, 0700/b, 0701/a, 0701/b, 0701/c, 0704, 0706/1/a, 0706/1/b, 0707, 0709, 0710/1, 0710/2	T02CF-1-08
KE-10	Barabás: 0691, 0692, 0693/d, 0701/a, 0701/b, 0701/c, 0702, 0704, 0725, 0736, 0739, 0740, 0741, 0742, 0744	T02CF-1-08

A gazdálkodáshoz és egyéb területhasználathoz köthető kezelési egységek megjelenítése.

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze a Kaszonyi-hegy – Dédai-erdő (HUHN20045) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területbe esik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2001 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó.

A fent hivatkozott Natura 2000 területen belül országos jelentőségű védett természeti területek vannak. A tervezési terület megközelítőleg 15%-os átfedést mutat a Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet védett területtel, illetve a tervezési terület megközelítőleg 5%-án található a Dédai-erdő Erdőrezervátum melyre a 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről vonatkozik. A Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Terület 91%-a a tervezési területen belül

található. Ezeken a területeken figyelemmel kell lenni továbbá a 15/1991. (XII.24.) KTM rendelet a Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Terület létesítéséről 2. mellékletében foglaltakra.

A tervezési terület teljes egésze az Országos Ökológiai Hálózaton belül esik, magterület övezetben.

A gyepterületek nagyobb részét saját tulajdonban hasznosítják. A tervezési területen található erdőterületek tulajdonviszonya megközelítőleg 50-50%-os eloszlást mutat az állami és magántulajdon tekintetében.

A kezelés javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

Alapvetően az egységes területalapú támogatások és azon felül a mező- és erdőgazdálkodás során, a kötelező előírások miatt igénybe vehető kompenzációs jellegű kifizetések, illetve a környezet- és természetvédelmi célú, önkéntesen vállalt mező- és erdőgazdálkodási támogatások tartoznak ide.

A jelenleg hatályos Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer alapján a Kaszonyi-hegy-Dédai-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Barabás és Beregdaróc közigazgatási területeit érintve, több fizikai blokkban található.

A terület nagyságrendileg 50-70 MaPAR blokkot érint. Ezen blokkok sérülékeny vízbázisának védőterülete meghatározás alatt áll. A blokkok nitrát érzékenység B, egyes blokkok tekintetében „egyéb” szerepel a részletes blokkadatlapon. A blokkok támogatható kategóriába esnek. A terület teljes egészében ki van jelölve a Magas Természeti Értékű Területek A és B zónájában.

A fizikai blokkokban gazdálkodó mezőgazdasági termelők számára az alábbi agrártámogatási források érhetőek el:

Kötelező földhasználati előírások ellenértékeként igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések (csak igénylés esetén jár):

A 269/2007. (X. 18.) Korm. sz. rendelet alapján földhasználati előírások vannak hatályban a Natura 2000 területek gyepeire vonatkozóan, a 128/2007. (X.31.) FVM rendelet alapján, ezért a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe.

A Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezése céljából a 41/2012 (IV. 27.) rendelet alapján a magánkézben levő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően évente van meghatározva.

A Natura 2000 területeken az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott egyetlen erdőrészlet a területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezése céljából a 41/2012 (IV. 27.) VM rendelet alapján a magánkézben levő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függ.

Önkéntesen vállalt előírások nyomán igényelhető mező- és erdőgazdálkodási támogatások:

Az agrár-környezetgazdálkodási célprogramok (AKG) közül az ország egész területén igénybe vehető horizontális szántóföldi, gyepgazdálkodási és ültetvény célprogramok a

61/2009. (V.14.) FVM rendelet jelenleg hatályos (a 2009-2014 közti időszakban) rendelkezései alapján érhető el. Az AKG tehát középhosszú távú (5 gazdálkodási év) támogatási rendszer, melynek feltételeit a Vidékfejlesztési Miniszter által kiadott miniszteri rendelet szabályozza.

Az erdőterületekre vonatkozóan erdő-környezetvédelmi célprogramok kifizetései vehetők igénybe a 124/2009. (IX.24.) FVM rendelet alapján.

Nem termelő mezőgazdasági beruházások (szintén önkéntes):

A 33/2008. (III.27.) FVM rendelet alapján támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (pl. madárodúk telepítése).

A Natura 2000 területektől függetlenül, a fizikai blokkban gazdálkodó mezőgazdasági termelők számára elérhető az egységes területalapú támogatás (SAPS), melynek mértékéről évente a földművelésért felelős miniszter dönt, miniszteri rendeletben. Jelenleg a 23/2013. (IV.9.) VM rendelet hatályos. A támogatás igénybevételének feltétele, hogy a gazdálkodó maradéktalanul tartsa be az 50/2008.(IV.24.) FVM rendeletben foglaltakat, amely a Helyes Mezőgazdasági és Környezeti állapot feltételrendszerét tartalmazza.

A Magas Természeti Értékű Területek (MTÉT) egy önkéntességen alapuló rendszer:

A program a természetkímélő gazdálkodási módok kialakításában és fenntartásában játszik fontos szerepet. A program alapját az *Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások biztosítják.* A MTÉT program jelenleg 25 térségben működik, a tervezési terület a Szatmár-Beregi MTÉT-en belül található. A program alapja olyan gazdálkodási előírások önkéntes vállalása és teljesítése, amelyek a környezetkímélő gazdálkodást folytatót területalapú pénzkifizetésekkel kompenzálja. A Szatmár-Beregi MTÉT-en belül három célprogram (szántóföldi növénytermesztés madár- és apróvad élőhely-fejlesztési előírásokkal célprogram, gyepgazdálkodás élőhely-fejlesztési előírásokkal célprogram, természetvédelmi célú gyeptelepítés célprogram) vállalható önkéntesen. A különböző célprogramokban résztvevők kompenzációs támogatásban részesülhetnek.

A területen gazdálkodók a felsorolt támogatási rendszerekből a területalapú támogatást és különböző agrár-környezetgazdálkodási támogatásokat vesznek igénybe.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó jelenlegi földhasználati előírások általános értelemben olyan gyephasználatot támogatnak, amely országos léptéket tekintve általában szükségesek a gyep természetességének megőrzéséhez. Ugyanakkor általánosságukból következően nem képesek kezelni egyes helyi és speciális problémákat, amelyek éppen a jelölő értékek fennmaradása miatt fontosak. A fenntartási terv egyik szerepe éppen azoknak a lokális kezelési feladatoknak a meghatározása, amelyek támogatási rendszerbe való beépítése a Natura 2000 célkitűzések szempontjából szükséges.

A természetvédelmi érdekekkel ellentétesek a 61/2009 (V.14.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről 67.§ (4) a-g pontja, illetve 68.§ (4) b-f pontja az extenzív és ökológiai legeltetés esetére kötelezően előírt tisztító kaszálások, és az extenzív és ökológiai kaszálás esetére előírt, legalább évi kétszeri kaszálás.

Mindkét beavatkozás fajszegény (nagy pázsitfű-borítású), bár agrotechnikai szempontból ápoltnak tűnő kaszálók kialakulását eredményezi. Ez az előírás a tervezési terület

vonatkozásában leginkább a *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) közösségi jelentőségű élőhelyeket érinti leghátrányosabban.

Az extenzív és az ökológiai legeltetés esetén kaszátlanul maradó terület kijelölésénél általában a parcella szélét javasolják, az ellenőrizhetőség és a tényleges hatásosság azonban a parcella közepi lábón hagyott növényzetet is indokolná.

A javasolt változtatás: mind az extenzív, mind az ökológiai legeltetés esetén a kaszálás kötelező voltának eltörlése, az extenzív és ökológiai kaszálás esetén az évi kétszeri kaszálás tiltása, kivéve, ha egyeztetés történik a KjtT természetvédelmi kezelőjével, az illetékes nemzeti park igazgatósággal.

Az élőhely-fejlesztési, élőhely-rekonstrukciós javasolt támogatások (lásd a kezelési egységeknél) mellett az alábbi javaslatokat tesszük:

- A Natura 2000 területeken található szántókon, gyümölcsösökben és szőlőkben a műtrágyahasználat csökkentését és a környezetkímélő növényvédelmi szerek használatának ösztönzése.
- A Natura 2000 területeken található szántók, gyümölcsösök és szőlők erdősítésének, esetenként gyepterületté alakításának támogatása.
- A Natura 2000 területeken található tájidegen fásszűrűak alkotta fasorok, delelő fák és facsoportok őshonos fafajú állományokra való cseréjének támogatása.
- A Natura 2000 területeken található intenzíven terjedő állományok visszaszorításának támogatása.

A jelenlegi támogatási rendszer nem teszi érdekeltté a gazdálkodókat a nem hasznosított mezőgazdasági területek megőrzésében, hanem kifejezetten azok eltüntetésére ösztönöz. Mivel ezek a területek nem támogatható területrészek, a támogatható terület maximalizálása érdekében a gazdálkodók eltüntetik a szegélyvegetációt, a bokorfüzeseket, és kaszálják az értéktelen szénát adó vagy vízállásos területeket is - melyeken korábban sosem folytattak gyepgazdálkodást. Ez a helyzet csak akkor szüntethető meg, ha agrártámogatás lesz igényelhető a nem művelt területekre, azaz nemcsak a kivett művelési ágú területekre, hanem a művelés alatt álló területek egyes részterületeire is.

A Natura 2000 területek közötti koherencia, egyfajta funkcionális ökológiai hálózat biztosítása érdekében fontos lenne a természeti területek és az ökológiai hálózatba tartozó területek kedvező állapotának megőrzése a Natura 2000 területeken kívül is.

A fenti probléma megoldása lehet, ha a természetvédelmi szempontból értékes, de gazdaságosan nem művelhető területek is legalább minimális mértékben támogathatóvá válnának, ezáltal nem lennének teljesen haszontalanok a tulajdonosok, földhasználók számára, hanem érdekelték lennének a fenntartásukban.

3.3.2. Pályázatok

A területen nincs futó pályázat és nem is tervezett ilyen.

3.3.3. Egyéb

A területet érintő egyéb javaslat nincs.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

1. A terv társadalmasításának kommunikációja során a 3.4.2. pontban megnevezett címzettek hivatalos meghívóval (tértivevényes ajánlott levélben) kerestük meg. A

meghívóban megadtuk a terv egyeztetési változatának digitális elérhetőségét (www.szatmarbereg.hu Natura 2000 fül/tervek kihirdetése, dokumentáció menüpont alatt) is. Ezen a honlapon a tervhez kapcsolódó egyéb információ is rendelkezésre áll.

- Amennyiben ismert volt az érintettek e-mail címe, úgy a terv egyeztetési változatát elektronikus úton is elküldtük.
- A helyi lakosság figyelmét a BeregInfo című újság 2014. júliusban megjelent lapszámban hívtuk fel a tervre, amely a vásárosnaményi járásban minden háztartásba eljut. A helyi médiaszolgáltató, a radiosom.hu honlapján is közzétette a meghívót (2014.07.14.). A két érintett település (Barabás, Beregdaróc) önkormányzati hirdetőtábláján is elhelyeztük a meghívót.

Az alkalmazott kommunikációs eszközök, azok időpontja és a résztvevők száma

Kommunikációs eszköz	időpont	Résztvevő/érintettek száma
Honlap	2014.07.14. 2014.07.23.	2
Érintettek levélben, és e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása	2014.07.21.	20
Önkormányzati közzététel	2014.07.22.	2
Terepbejárás	2014.07.29	3
Falufórum	2014.07.29	15

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

A kommunikáció címzettjeit és azok érintettségét az alábbi táblázat tartalmazza:

Név	Érintettség
Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	területileg illetékes nemzeti park igazgatóság
Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szerv
Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság	Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szerv
Miskolci Bányakapitányság	Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szerv
Nyírerdő Nyírségi Erdészeti Zártkörűen Működő Részvénytársaság	Egyéb területhasználó
Bockerek Vadásztársaság, Vámosatya	Egyéb területhasználó
Gégény KFT	Egyéb területhasználó
Határrendészeti Kirendeltség, Barabás. Csernyi Sándor határrendészeti kirendeltség-vezető	Egyéb területhasználó
Marócsa BT. Cégvezető: Bittner József	gazdálkodó
Kovács Miklós	gazdálkodó
Daróczi Gáborné	gazdálkodó
Czeglédi Béla	gazdálkodó
Viba-95 KFT.	gazdálkodó
Beregdaróci Horgász Egyesület	Egyéb indokolt célcsoport
Vásárosnaményi Körzeti Falugazdász Iroda	Falugazdász
Barabás Település Önkormányzata	Települési önkormányzat
Beregdaróc Település Önkormányzata	Települési önkormányzat
Hajdú-Bihar megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóság	Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervei
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság	Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervei
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatóság Vadászati és Halászati Osztály	Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervei

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Az egyeztetés során a területen illetékes hatósági és területi kezelő szervektől vélemény, észrevétel, vagy ajánlás nem érkezett.

A helyi lakosoktól, gazdálkodóktól és érdeklődőktől a tervet érintő érdemi kérdés, vagy kérés sem szóban, sem írásban nem érkezett.